



Звіт про результати опитування підприємців міста **ТЕПЛОДАР**

Матеріали до Стратегічного плану економічного розвитку

Опитування проводилося за підтримки американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (АМР США) в рамках проекту "Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність".

Погляди авторів, висловлені в цьому документі можуть не співпадати з поглядами Агентства США з міжнародного розвитку або Уряду Сполучених Штатів Америки



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ЛІНК УКРАЇНА
ЛОКАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ

листопад 2009 р.

Зміст

I.	ВСТУП.....	3
II.	МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	3
III.	ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ	3
IV.	РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ.....	5
	1. Статус підприємств.....	5
	2. Загальний стан бізнесу.....	6
	3. Клієнти	8
	4. Питання праці та зайнятості.....	9
	5. Нерухомість.....	11
	6. Послуги та відносини з органами місцевої влади	12
	7. Критичні питання.....	16
	8. Загальні враження	17
V.	УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК.....	18

Перелік рисунків

Рис. 1.	Структура акціонерів (власників) усіх підприємств.....	5
Рис. 2.	Перешкоди для подальшого розвитку (усі підприємства).....	6
Рис. 3.	Переваги вступу до ЄС.....	7
Рис. 4.	Недоліки вступу до ЄС.....	7
Рис. 5.	Регіональний розподіл збуту продукції підприємств	8
Рис. 6.	Ринки збуту. Порівняння з іншими містами	8
Рис. 7.	Причини закріплення підприємств	9
Рис. 8.	Рівень задоволення працеводців Теплодара якістю робочої сили.....	9
Рис. 9.	Рівень задоволення працеводців деяких міст України якістю робочої сили	10
Рис. 10.	Нестача робочої сили	11
Рис. 11.	Заробітна плата та збут.....	11
Рис. 12.	Інформація про нерухомість і можливості для розширення	11
Рис. 13.	Послуги органів влади	13
Рис. 14.	Пріоритети щодо покращення якості послуг	13
Рис. 15.	Послуги підрозділу з економічного розвитку	14
Рис. 16.	Контакти з органами влади та управління	15
Рис. 17.	Критичні питання (усі респонденти).....	16
Рис. 18.	Загальні враження про місцеву владу та бізнес-клімат міста	17

I. ВСТУП

У жовтні-листопаді 2009 року було проведено опитування роботодавців м. Теплодар. Це опитування є елементом процесу стратегічного планування економічного розвитку з залученням громади, який визначатиме економічне майбутнє міста. Метою опитування було отримання корисної та достовірної інформації для членів Експертного комітету стосовно думки тих, хто здійснює інвестиції та створює робочі місця в Теплодарі, місті з населенням близько 10 тис. жителів. Серед питань анкети були історія і статус підприємства, характер бізнесу, робоча сила та персонал, інформація про розміщення підприємства, послуги, що надаються органами влади, та стосунки з ними, а також загальна думка про місто як середовище для ведення бізнесу.

II. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

До 10 листопада 2009 року було заповнено 23 анкети. У переліку для опитування були як найбільші роботодавці міста, так і вибірка малих підприємств. У цьому звіті зведено узагальнені відповіді всіх підприємств.

Для отримання якомога повніших і відвертіших відповідей, респондентів запевнили, що цей звіт не буде містити посилань на конкретні підприємства, а інформація в анкетах буде конфіденційною. Правом «інкогніто» скористувались 16 підприємств з 23 опитаних. Це рекордний показник серед усіх раніше опитаних міст України.

Звичайно, опитування 23 підприємств не може абсолютно відобразити думку всієї бізнесової спільноти Теплодара, але ці підприємства, які являють собою, переважно, динамічний, зростаючий сектор малих і середніх компаній, репрезентують значну частину місцевої економіки, і дають можливість порівняти результати цього опитування з результатами аналогічних опитувань, проведених в інших містах України.

На опитаних підприємствах працює 361 особи. У т.ч. серед працюючих 86 – жителі передмість. Якщо врахувати, що всього у місті налічується 2300 зайнятих осіб, то фактично опитані працедавці 15,7% працюючих у місті. Також варто врахувати, що серед 2,3 тис. зайнятих є значна частка працівників бюджетної сфери та самозайнятих осіб. Ще близько 800 працівників щодня їздять на роботу в Одесу.

III. ГОЛОВНІ ВИСНОВКИ

1. Найбільша частка респондентів сконцентрована на торгівлі і наданні послуг населенню, є представники сфери виробництва та транспорту. У структурі власності серед респондентів повністю відсутній іноземний капітал, що радикально відрізняє опитування в місті Теплодар від усереднених показників за результатами опитувань в інших містах України. У структурі власників усіх опитаних підприємств відносна до числа працюючих частка приватної власності сягає 88 відсотків.
2. Економіка міста відносно слабо диверсифікована і орієнтована, переважно на оптову і роздрібну торгівлю, надання послуг для мешканців міста і області, транспортні послуги. Промисловість Теплодара має надзвичайно низький рівень експортної орієнтації (0,35%) та диверсифікації клієнтів. Ринок України (у т.ч. місцевий і обласний) у загальній структурі становить майже 100%. В опитуванні не прийняли участь всі підприємства-експортери,

тому дане опитування не є репрезентативним щодо аналізу експортної складової економіки міста.

3. Теплодар, як і більшість подібних міст України, відчули вплив фінансово-економічної кризи. Респонденти в більшості не готові спрогнозувати динаміку свого бізнесу навіть на наступний рік, не кажучи вже про прогноз на кілька років. Серед чинників найбільш негативного впливу на поточний і майбутній розвиток бізнесу респонденти назвали «загальну економічну ситуацію» та «національне законодавство».
4. Очікування підприємців м. Теплодар щодо зростання обсягів збуту можна охарактеризувати як песимістичні. Це зростання становитиме у середньому близько 7,39%. При цьому 2 респонденти прогнозують зростання обсягів збуту на 100%, п'ять респондентів не прогнозують взагалі ніяких змін, а десять респондентів прогнозують спад виробництва (від -5% до -20%).
5. Середній збут усіх опитаних підприємств міста на одного працівника, знаходиться на рівні понад 46,3 тис. грн./рік. Цей показник співмірний з середніми показниками по інших містах України.
6. Серед основних причин розташування свого підприємства саме у Теплодарі всі 23 респонденти назвали наявність покупців (клієнтів), наступними причинами є наявність постачальників сировини (11 респондентів), наявність кваліфікованої робочої сили (7), наявність постачальників комплектуючих (6).
7. Станом на 2009 рік на підприємствах-респондентах, працює 361 особа. Прогноз працевлаштування на 2010 рік песимістичний – буде скорочено близько 20 робочих місць.
8. Жінки складають 51,2 відсотка працівників у вибірці, що є значно вищим показником, ніж у середньому по Україні і це логічно з огляду на «жіночий» характер домінуючих секторів економіки міста (торгівля, сфера послуг). У той же час до вибірки не потрапили важливі роботодавці жінок – сфери освіти й охорони здоров'я.
9. Частка працівників з вищою освітою становить близько 28% (у 2004 році – 24%). Очевидно, ця цифра не є коректною для міста, оскільки значна частка людей з вищою освітою працює в бюджетних та фінансових установах які до вибірки не включені. Проте, навіть це показує можливі майбутні проблеми у напрямку інноваційного розвитку економіки міста, оскільки лише на трьох з 23 опитаних підприємств працюють відділи, що займаються науковими та конструкторськими розробками і працює у цій сфері лише 4 особи. Інші підприємства не розглядають можливість створення у найближчий час таких служб або підрозділів.
10. Загальний рівень задоволення усіх працевлаштувачів Теплодару якістю робочої сили є наступним: 25% працівників є відмінними, 62% – добрими, 11% – задовільними і 1% – поганими. Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться приблизно на такому ж рівні, що й в середньому по інших містах України.
11. Нестача кваліфікованої робочої сили на сьогодні не є суттєвою проблемою. Її відчувають 22% підприємств, ще 22% очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому. У 56% підприємств такої проблеми немає. Така ситуація на ринку праці у перспективі (після завершення фінансово-економічної кризи) загрожує зростанням попиту на кваліфіковані кадри і думати про забезпечення цього майбутнього попиту потрібно вже зараз.
12. Фактична місячна заробітна плата на опитаних підприємствах становить у середньому 1351 грн. Ці показники є порівняно нижчими від середніх по Україні, і по Одеській області. Загалом, диференціація середньої заробітної плати на підприємствах у місцевій економіці відбувається у широкому діапазоні від 550 грн. до 3000 грн. на місяць.
13. Брак нерухомого майна для розширення зазначили 15 фірм. У той же час, 4 з опитаних підприємств міста цілком готові надати в оренду або продати частину своїх приміщень, а 2 розглядають таку можливість у майбутньому.
14. Дев'ять підприємств розглядають можливість розширення в місті Теплодар. Лише 1 підприємство має твердий намір розширювати бізнес в Теплодарі. Решта – 13 респондентів не планують розширення. Лише 2 з 23 респондентів розглядають можливості для

перенесення бізнесу з міста Теплодар, не вказуючи причин такої ситуації. Значно більше бажаючих інвестувати на території існуючого місцезнаходження – 10 респондентів вирішили це зробити, або розглядають таку можливість.

15. Загальні ж настрої щодо перспектив інвестування більше негативні – переважна більшість респондентів не готові розширювати бізнес. Очевидною причиною такого рішення опитаних є вплив фінансово-економічної кризи. Це також підтверджують відповіді респондентів на інші запитання анкети. Зокрема, жоден з трьох респондентів, які мають певні інвестиційні плани на 2010-2012 роки не вказав, скільки коштів він готовий інвестувати та скільки створити робочих місць.
16. Значно краще, ніж в інших містах України, були оцінені респондентами наступні муніципальні послуги: «збирання і вивезення твердих побутових відходів», «розвиток інфраструктури», «утримання доріг». Гірше, ніж в інших містах, була оцінена така послуга, як «житлове будівництво», «громадський транспорт», «підтримка малих та середніх підприємств».
17. Несподівано високими (у порівнянні з результатами опитування в інших містах України) виявилися оцінки співпраці респондентів з податковими органами, органом реєстрації бізнесу, пожежною охороною, санітарно-епідеміологічною станцією.
18. Респонденти визначили найбільш важливі напрямки, які мають бути відображені в стратегічному плані економічного розвитку: Іноземні прямі інвестиції - 70%, Будівництво житла - 70%, Розвиток малих і середніх підприємств - 35%, Комунальна інфраструктура - 35%, Інфраструктура для бізнесу - 26%, Підготовка і перепідготовка робочої сили - 22%
19. Сумарна оцінка органу місцевого самоврядування Теплодара (1,74 за шкалою, де 4- найгірший бал, а 1- найкращий) суттєво перевищує оцінку органів самоврядування в інших містах України (3 бали).
20. Третина опитаних підприємств вважає Теплодар відмінним місцем для ведення бізнесу, ще близько 30% оцінюють місто на «добре». Також у порівнянні з іншими містами України респонденти Теплодара дали своєму місту вищі оцінки.

IV. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

1. Статус підприємств

Переважає більшість опитаних підприємств (21 з 23) було засновано після 1990 року, що є закономірним з огляду на молодий вік міста.

Розподіл за категоріями власників підприємств подається нижче.

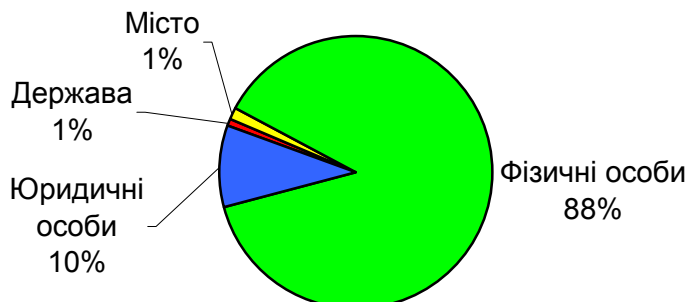


Рис. 1. Структура акціонерів (власників) усіх підприємств

Найбільша частка респондентів сконцентровані на торгівлі і наданні послуг населенню, є представники сфери виробництва та транспорту. У структурі власності серед респондентів повністю відсутній іноземний капітал, що радикально відрізняє опитування в місті Теплодар від усереднених показників за результатами опитувань в інших містах України. У структурі власників усіх опитаних підприємств відносна до числа працюючих частка приватної власності сягає 88 відсотків.

2. Загальний стан бізнесу

Економіка міста відносно слабо диверсифікована і орієнтована, переважно на оптову і роздрібну торгівлю, надання послуг для мешканців міста і області, транспортні послуги. Промисловість, очевидно, є основним експортером. За даними цього опитування, лише 0,35% усієї продукції, що виробляється у Теплодарі йде за кордон. На жаль, експортний ринок є надзвичайно слабо диверсифікований і орієнтований виключно на ринки країн СНД.

Теплодар, як і більшість подібних міст України, відчули вплив фінансово-економічної кризи. Респонденти в більшості не готові спрогнозувати динаміку свого бізнесу навіть на наступний рік, не кажучи вже про прогноз на кілька років.

Респонденти мали назвати чинники негативного впливу на поточний і майбутній розвиток своєї продукції чи послуг (див. рис. 2).

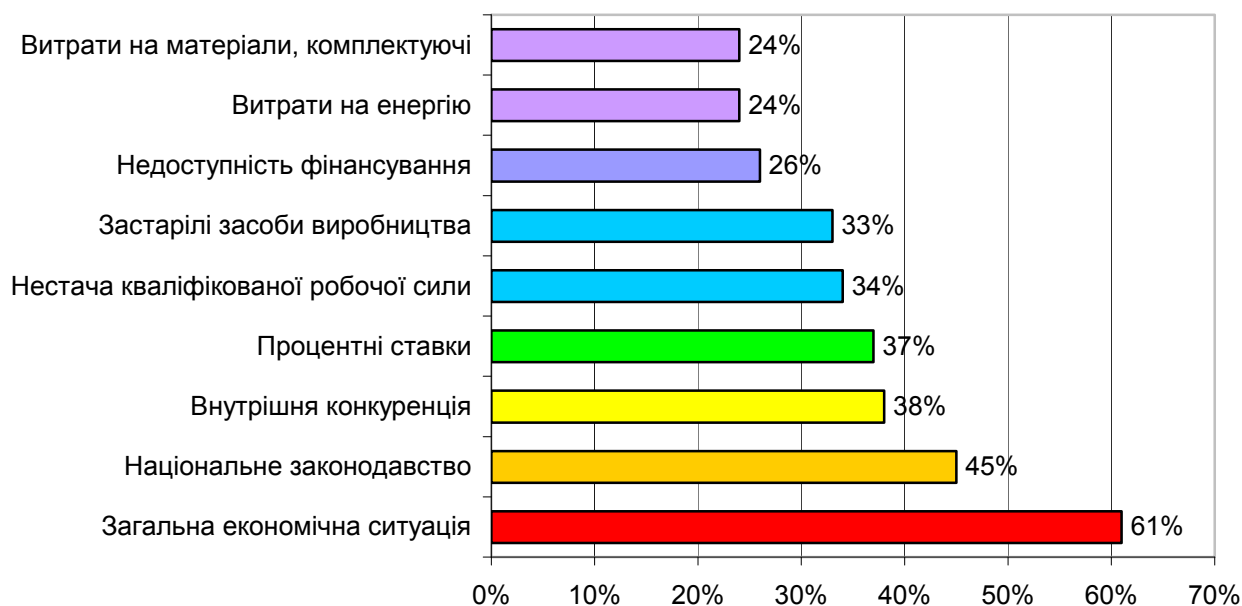


Рис. 2. Перешкоди для подальшого розвитку (усі підприємства)

До чільної групи чинників увійшли: (1) «загальна економічна ситуація» – згадувалася 61% всіх опитаних; (2) – «національне законодавство» - 45%. На третьому місці (3) «внутрішня конкуренція» - 38% та «високі процентні ставки» – 37%. Четверту позицію отримали «нестача кваліфікованої робочої сили» - 34% та «застарілі засоби виробництва» - 33%. Далі, (5) «недоступність фінансування» – 26%, та «значні витрати на енергію, матеріали і комплектуючі» - 24%.

Очікування, пов'язані з більш тісним співробітництвом України з ЄС чи вступом до цієї організації, є досить позитивними, хоча підприємства передбачають і негативні наслідки.

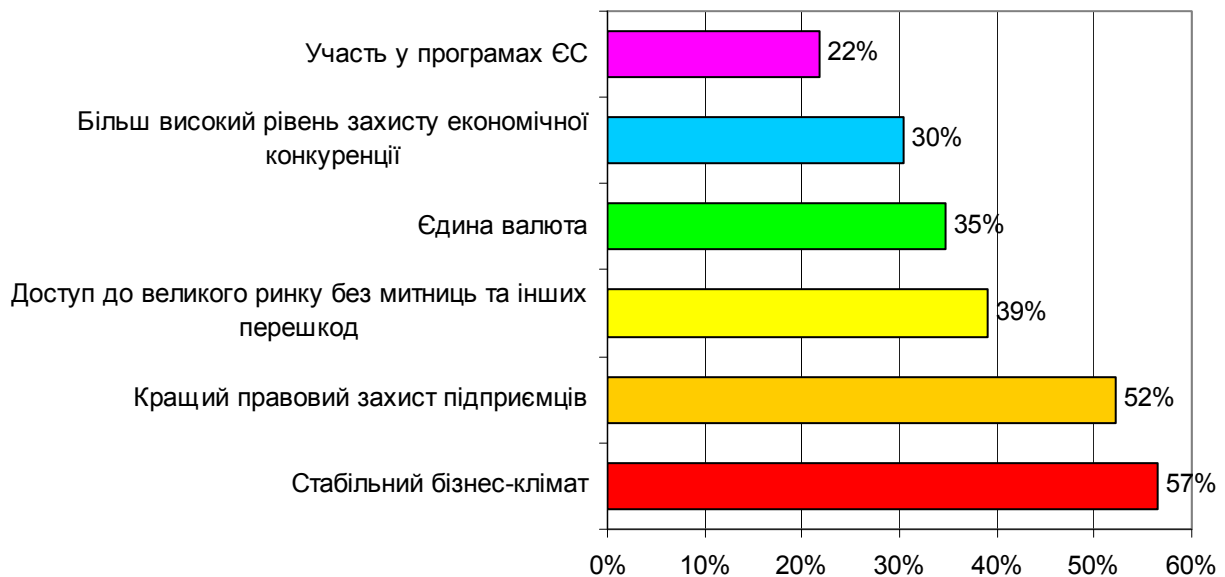


Рис. 3. Переваги вступу до ЄС

Стабільніший бізнес-клімат (57 %) та кращий правовий захист підприємців (52%) є на думку опитаних підприємств головними вигодами від початку процесу інтеграції та показують нам, чого цим підприємствам найбільше бракує в сьгоднішній Україні. Наступними в рейтингу переваг знаходяться доступ до великого ринку без митних перешкод (39%), єдина валюта - (35%), більш високий рівень захисту економічної конкуренції (30%) та участь у програмах ЄС (22%).

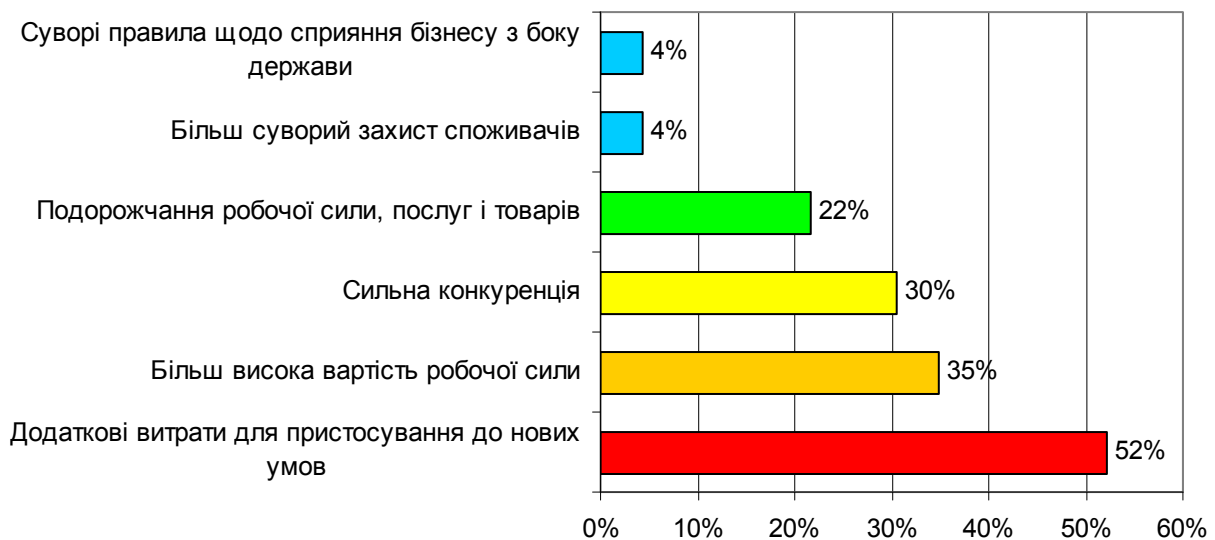


Рис. 4. Недоліки вступу до ЄС

З іншого боку 52% усіх опитаних підприємств з острахом очікують необхідність понести додаткові витрати на пристосування до нових умов, 35% - більш високу вартість робочої сили, 30% - посилення конкуренції, 22% - загального подорожчання (робочої сили, товарів та послуг).

Інші фактори (більш суворі правила щодо сприяння бізнесу з боку держави та більш суворий захист прав споживачів) негативно сприймаються лише 4% респондентів.

3. Клієнти

Усі компанії з готовністю надали інформацію про географічний розподіл своїх клієнтів.

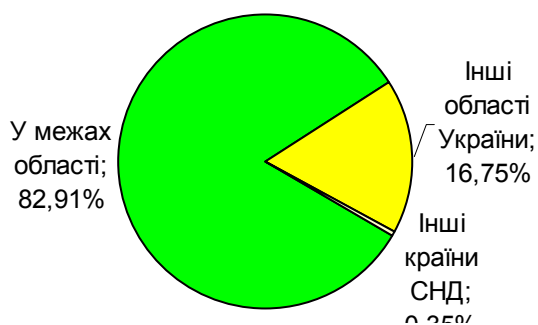


Рис. 5. Регіональний розподіл збуту продукції підприємств

Як видно з рис. 5 промисловість Теплодара має надзвичайно низький рівень експортної орієнтації (0,35%) та диверсифікації клієнтів. Ринок України (у т.ч. місцевий і обласний) у загальній структурі становить майже 100%. Промисловість, транспорт, сфера торгівлі та послуг, очевидно, обслуговують місцевий ринок.

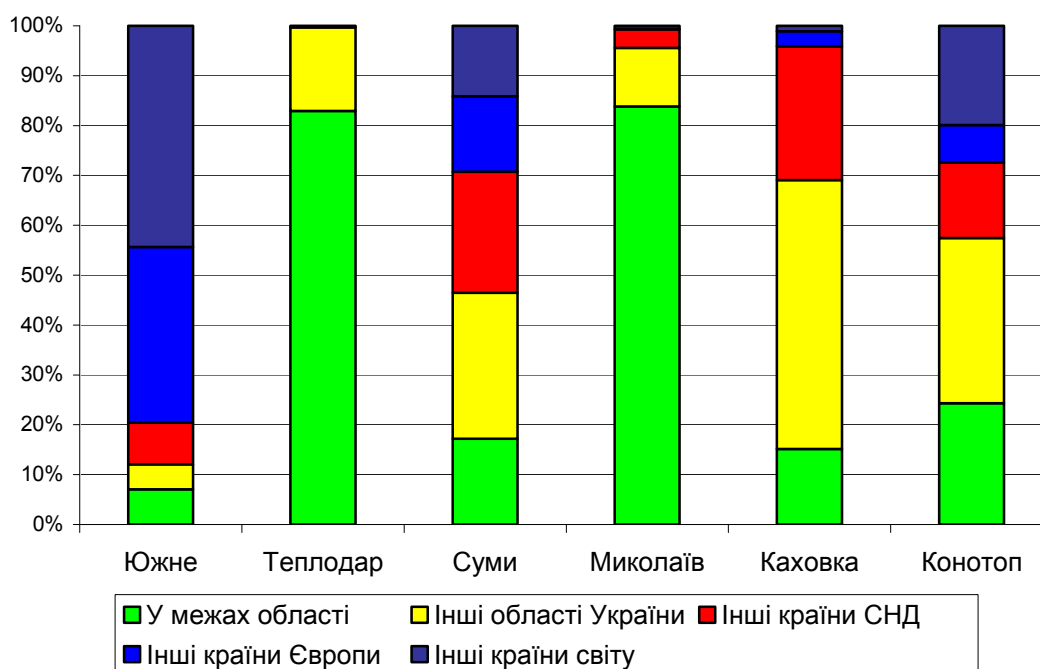


Рис. 6. Ринки збуту. Порівняння з іншими містами

Відзначимо, що в опитуванні не прийняли участь всі підприємства-експортери, тому дане опитування не є репрезентативним щодо аналізу експортної складової економіки міста.

Очікування підприємців м. Теплодар щодо зростання обсягів збуту можна охарактеризувати, як песимістичні. Це зростання становитиме у середньому близько 7,39%. При цьому 2 респонденти прогнозують зростання обсягів збуту на 100%, п'ять респондентів не прогнозують взагалі ніяких змін, а **десять!!!** респондентів прогнозують спад виробництва (від -5% до -20%).

Середній збут усіх опитаних підприємств міста на одного працівника, знаходиться на рівні понад 46,3 тис. грн./рік. Цей показник співмірний з середніми показниками по інших містах України.

Респондентам було задане питання про основні причини розташування підприємства саме у Теплодарі. Можна було обирати до трьох причин із шести, а також вказати «іншу» причину. Для всіх 23 підприємств однією з основних причин розміщення у Теплодарі є наявність покупців (клієнтів), для 11 - наявність постачальників сировини, 7 респондентів назвали наявність кваліфікованої робочої сили, 6 - постачальників комплектуючих, а 2 підприємці - існування кластера споріднених компаній.

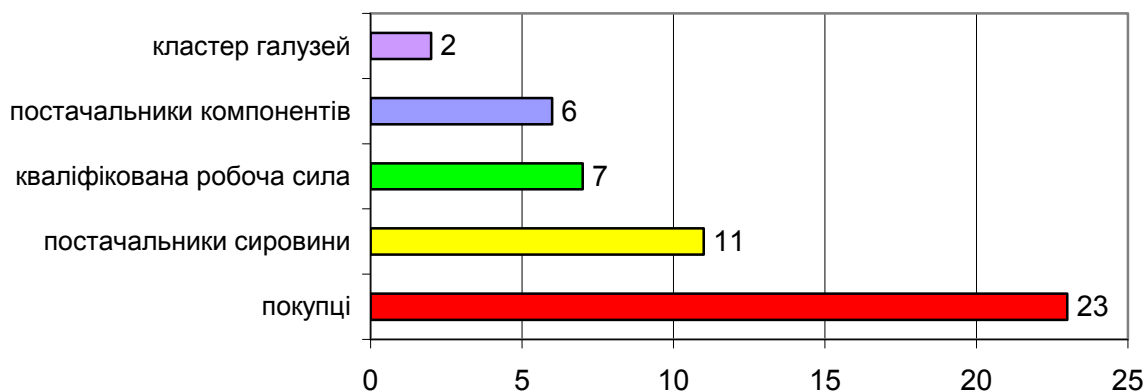


Рис. 7. Причини закріплення підприємств

У своїх коментарях щодо інших причин розміщення підприємства в Теплодарі серед відповідей респондентів найчастіше зустрічалися наступні:

- авторитет і повага покупців
- значна кількість молоді
- бо я тут живу
- мої послуги актуальні для мешканців будь-якої території

4. Питання праці та зайнятості

Загальний рівень задоволення усіх працедавців Теплодару якістю робочої сили є наступним: 25% працівників є відмінними, 62% – добрими, 11%– задовільними і 1% – поганими. Середньостатистичні дані по Україні станом на 2005-2006 рр. є наступними: «відмінно» - 28%, «добре» - 49%, «задовільно»-21%, «погано» - 2%.

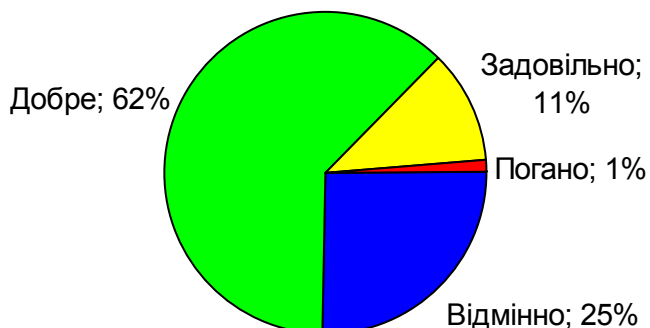


Рис. 8. Рівень задоволення працедавців Теплодару якістю робочої сили

Загальна чисельність працівників з повним робочим днем п'ять років тому на опитаних підприємствах становила 280 осіб. Збільшення кількості робочих місць спостерігалось до 2008 року, коли на підприємствах, що брали участь у опитуванні, працювало 366 осіб. Станом на 2009 рік на підприємствах-респондентах, працює 361 особа. Прогноз працедавців на 2010 рік ще більш песимістичний – порівняно з 2009 роком буде скорочено близько 20 робочих місць.

Жінки складають 51,2 відсотка працівників у вибірці, що є значно вищим показником, ніж у середньому по Україні і це логічно з огляду на «жіночий» характер домінуючих секторів економіки міста (торгівля, сфера послуг). У той же час до вибірки не потрапили важливі роботодавці жінок – сфери освіти й охорони здоров'я.

Частка працівників з вищою освітою становить близько 28% (у 2004 році – 24%).

Очевидно, ця цифра не є коректною для міста, оскільки значна частка людей з вищою освітою працює в бюджетних та фінансових установах які до вибірки не включені. Проте, навіть це показує можливі майбутні проблеми у напрямку інноваційного розвитку економіки міста, оскільки лише на трьох з 23 опитаних підприємств працюють відділи, що займаються науковими та конструкторськими розробками і працює у цій сфері лише 4 особи. Інші підприємства не розглядають можливість створення у найближчий час таких служб або підрозділів.

Задоволення роботодавців якістю свого персоналу знаходиться приблизно та такому ж рівні, що й в середньому по інших містах України (рис.9).

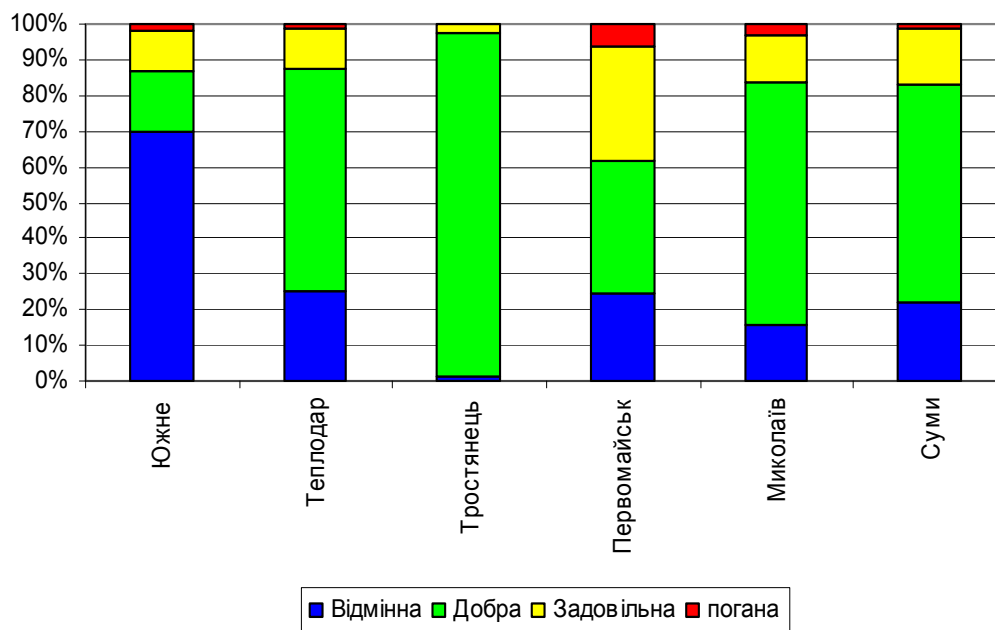


Рис. 9. Рівень задоволення працедавців деяких міст України якістю робочої сили

Нестача кваліфікованої робочої сили на сьогодні не є суттєвою проблемою. Її відчувають 22% підприємств, ще 22% очікують виникнення кадрових труднощів у майбутньому. У 56% підприємств такої проблеми немає.

Така ситуація на ринку праці у перспективі (після завершення фінансово-економічної кризи) загрожує зростанням попиту на кваліфіковані кадри і думати про забезпечення цього майбутнього попиту потрібно вже зараз.

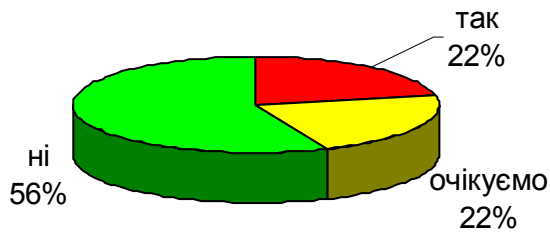


Рис. 10. Нестача робочої сили

Фактична місячна заробітна плата на опитаних підприємствах становить у середньому 1351 грн. Ці показники є порівняно нижчими від середніх по Україні, і по Одеській області.

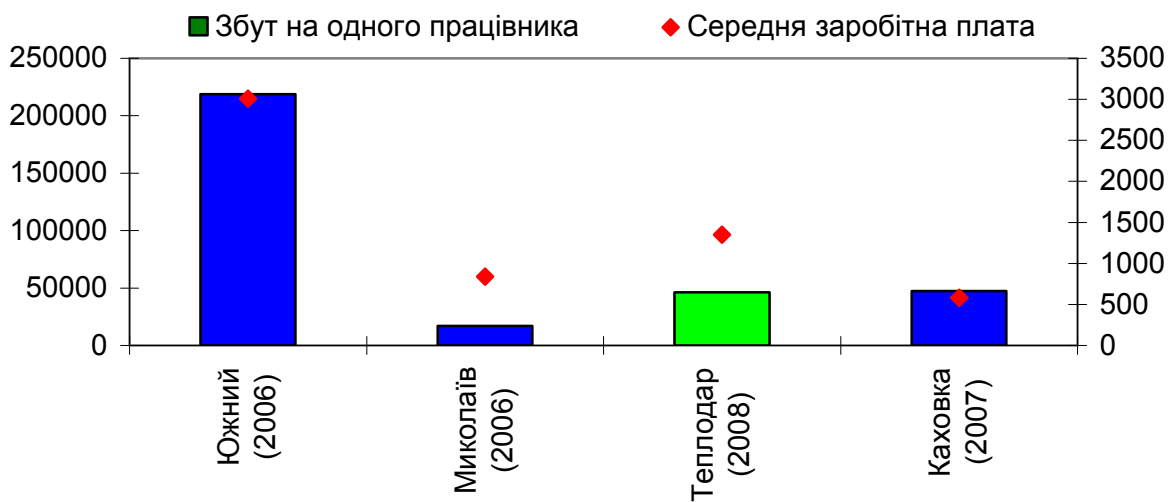


Рис. 11. Заробітна плата та збут

Загалом, диференціація середньої заробітної плати на підприємствах у місцевій економіці відбувається у широкому діапазоні від 550 грн. до 3000 грн. на місяць.

5. Нерухомість

У цій сфері ситуація в Теплодарі має як позитивні, так і негативні сторони (див. рис. 12).

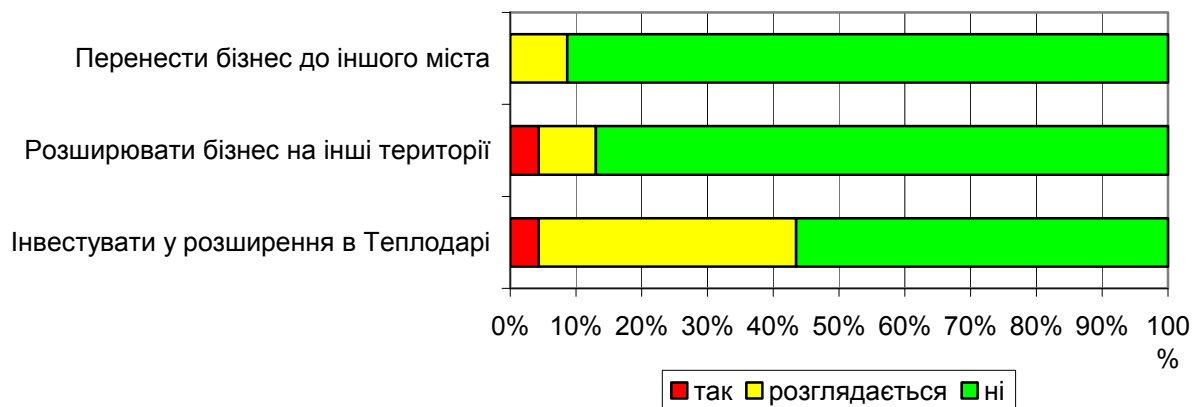


Рис. 12. Інформація про нерухомість і можливості для розширення

З 23-х респондентів, що дали відповідь на це запитання, власниками будівель або землі є 5 підприємств, 16 є лише орендарями, крім того 2 підприємства мають майно для ведення бізнесу, але у той же час частину орендують.

Можливість розширення (наявний земельний ресурс) у даному місцезнаходженні має 8 фірм. Брак нерухомого майна для розширення зазначили 15 фірм.

У той же час, 4 з опитаних підприємств міста цілком готові надати в оренду або продати частину своїх приміщень, а 2 розглядають таку можливість у майбутньому. У переважній своїй більшості підприємства не готові продавати або здавати в оренду надлишки майна.

9 підприємств розглядають можливість розширення в місті Теплодар. Лише 1 підприємство має твердий намір розширювати бізнес в Теплодарі. Решта – 13 респондентів не планують розширення.

Лише 2 з 23 респондентів розглядають можливості для перенесення бізнесу з міста Теплодар, не вказуючи причин такої ситуації. Значно більше бажаючих інвестувати на території існуючого місцезнаходження – 10 респондентів вирішили це зробити, або розглядають таку можливість.

Загальні ж настрої щодо перспектив інвестування більше негативні – переважна більшість респондентів не готові розширювати бізнес. Очевидною причиною такого рішення опитаних є вплив фінансово-економічної кризи. Це також підтверджують відповіді респондентів на інші запитання анкети. Зокрема, жоден з трьох респондентів, які мають певні інвестиційні плани на 2010-2012 роки не вказав, скільки коштів він готовий інвестувати та скільки створити робочих місць.

Порівнювати рівень інвестиційної активності в Теплодарі та інших містах України не видається можливим з огляду на значний вплив фінансово-економічної кризи.

6. Послуги та відносини з органами місцевої влади

Респондентам було запропоновано оцінити дев'ять видів муніципальних послуг за шкалою від 1 до 4 (1 = відмінно, 4 = незадовільно). У середньому ці послуги отримали оцінку 2,74, що є суттєво кращим показником, ніж у середньому по Україні (3,08). Рейтинг подано на рис. 13, де стовпчики жовтого кольору – середні значення по інших містах України. Значно краще, ніж в інших містах, оцінені послуги:

- «збирання і вивезення твердих побутових відходів» - 2,33 (в інших містах у середньому – 3,15),
- «розвиток інфраструктури» - 2,43 (в інших містах – 3,1),
- «утримання доріг» - 2,90 (в інших містах – 3,77),
- «ліцензування і надання дозволів на будівельні роботи» - 2,38 (в інших містах – 2,64),
- «ліцензування і надання дозволів на ведення бізнесу» - 2,36 (в інших містах – 2,51),
- «охорона правопорядку» - 2,90 (в інших містах – 3,05),
- «надання ділянок і будинків для ведення бізнесу» - 2,47 (в інших містах – 2,54)

Гірше, ніж в інших містах, була оцінені такі послуги, як:

- «житлове будівництво» - 3,81 (в інших містах – 3,25),
- «громадський транспорт» - 2,94 (в інших містах – 2,85),
- «підтримка малих та середніх підприємств» - 2,86 (в інших містах – 2,8).

від 1-"відмінно" до 4-"погано"



Рис. 13. Послуги органів влади

Підприємці міста оцінивши якість послуг, що надаються місцевою владою також визначили свої пріоритети щодо сфер у яких вони хотіли б бачити покращення у найкоротші терміни (див. рис. 14).

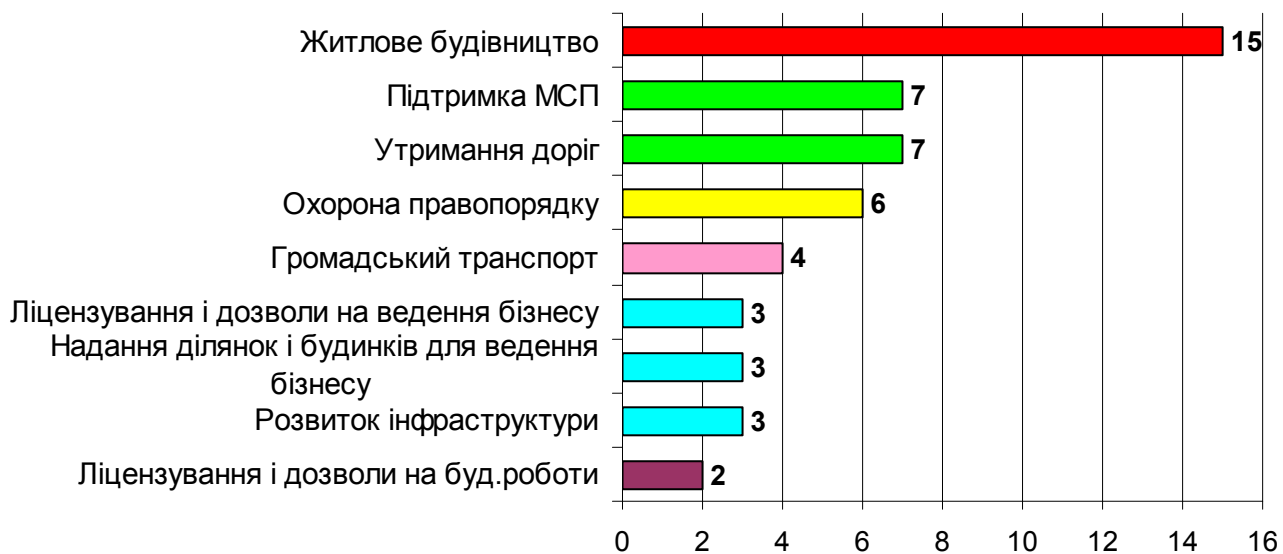


Рис. 14. Пріоритети щодо покращення якості послуг

На думку 30% респондентів, місто в першу чергу має почати з активізації житлового будівництва, 14% хотіли б бачити швидке покращення стану утримання доріг, а також підтримки малих та середніх підприємств, 12% – бажають негайного покращення у сфері охорони правопорядку, 8% – покращення сфери громадського транспорту, 6% - у розвитку міської інфраструктури (газ, вода, каналізація і т.п.), ліцензування та надання дозволів на ведення бізнесу, надання будівель та земельних ділянок; 4% - у сфері надання дозволів на будівельні роботи.

Підприємства також запитували про послуги, які мають надаватися міською владою (зокрема підрозділом з економічного розвитку) представникам бізнесу міста. Як демонструє рис. 15, підприємства активно підтримують всі з запропонованих послуг, крім «безкоштовне надання земельних ділянок», щодо якої близько 10% опитаних мають суттєві заперечення. Цікаво, що на відміну від компаній в інших країнах Східної Європи, респонденти меншою мірою підтримують ідею надання міською владою за символічну ціну приватним підприємствам вільних ділянок, які забезпечені інфраструктурою – схоже, вони не бачать гарантії, що ті, хто отримає таку форму субсидії, насправді почне створювати робочі місця, а сам процес буде прозорим.

Найбільшою популярністю серед респондентів користувалися такі ідеї: надання податкових стимулів, надання переваги місцевим фірмам, а також зацікавленість аби у міській раді працювали б високопрофесійні кадри-спеціалісти з місцевого економічного розвитку, які мали б надавати допомогу підприємствам. Ці ідеї повністю або частково підтримують (100%) респондентів.

На другому місці за оцінкою респондентів знаходяться такі послуги з місцевого економічного розвитку як: створення Центру сприяння бізнесу, активне залучення інвестицій, надання фінансової підтримки підприємствам, розвиток робочої сили. Ці ідеї повністю або частково підтримують (96%) респондентів.

На третьому місці за оцінкою респондентів знаходиться послуга «надання безпосередньої підтримки управління» (пошук нових ринків та партнерів містом для підприємств).

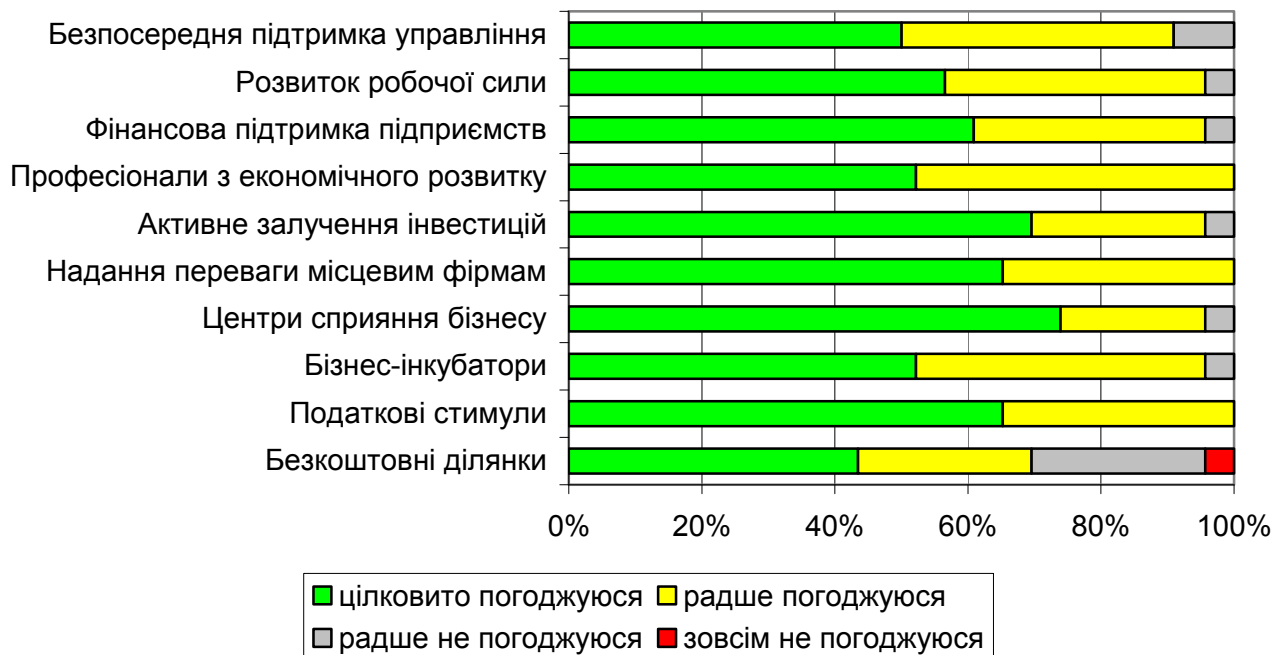


Рис. 15. Послуги підрозділу з економічного розвитку

Сім з 23-ти підприємств висловили свої додаткові побажання щодо того що мала б зробити місцева влада задля економічного розвитку підприємств міста (процитуємо):

- спростити процедуру виділення землі для бізнесу
- дозволити працювати цілодобово
- пільгове кредитування
- не заважати
- пільгове оподаткування в перший рік підприємництва
- налагодити роботу комьюніті фонду і не ходити з простягнутою рукою
- захищати від корупції з боку перевіряючих і контролюючих органів

Підприємства-респонденти також оцінили контакти з владними структурами та посадовцями. Отримані результати (рис. 16) демонструють відносно низький рівень контактів підприємців з більшістю органів влади та управління, а також організаціями, що підтримують бізнес.

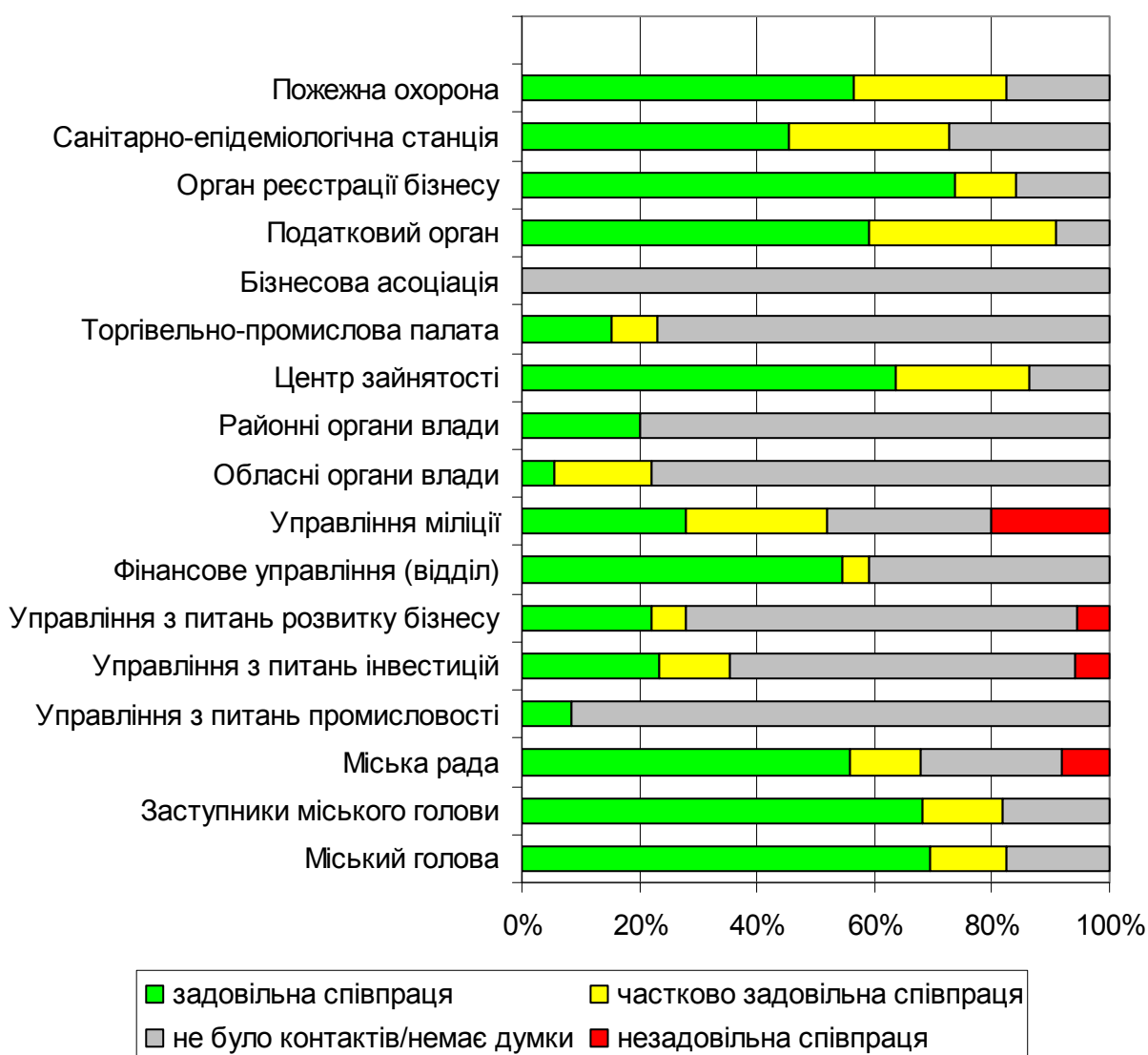


Рис. 16. Контакти з органами влади та управління

Найбільш позитивним є рівень контактів з органом реєстрації бізнесу, міським головою, його заступниками. Серед 18-ти посадових осіб, установ та організацій, які оцінювались на предмет «контактності» 13 отримали позитивні оцінки.

Несподівано високими (у порівнянні з результатами опитування в інших містах України) виявилися оцінки співпраці респондентів з податковими органами, органом реєстрації бізнесу, пожежною охороною, санітарно-епідеміологічною станцією.

Вісім підприємств надали критичні коментарі на запитання «Якою є найбільша проблема, коли доводиться мати справу з цими установами?». Не дивлячись на 2 коментарі «немає проблем», решта відповідей зводиться до наступного:

- відсутність коштів/ресурсів
- бюрократія
- низький рівень етики і етикету
- невчасне оформлення документації
- не вистачає ресурсів

7. Критичні питання

Респонденти дали такі відповіді на запитання щодо трьох найбільш важливих напрямків, які мають бути відображені в стратегічному плані економічного розвитку (див. рис. 17):

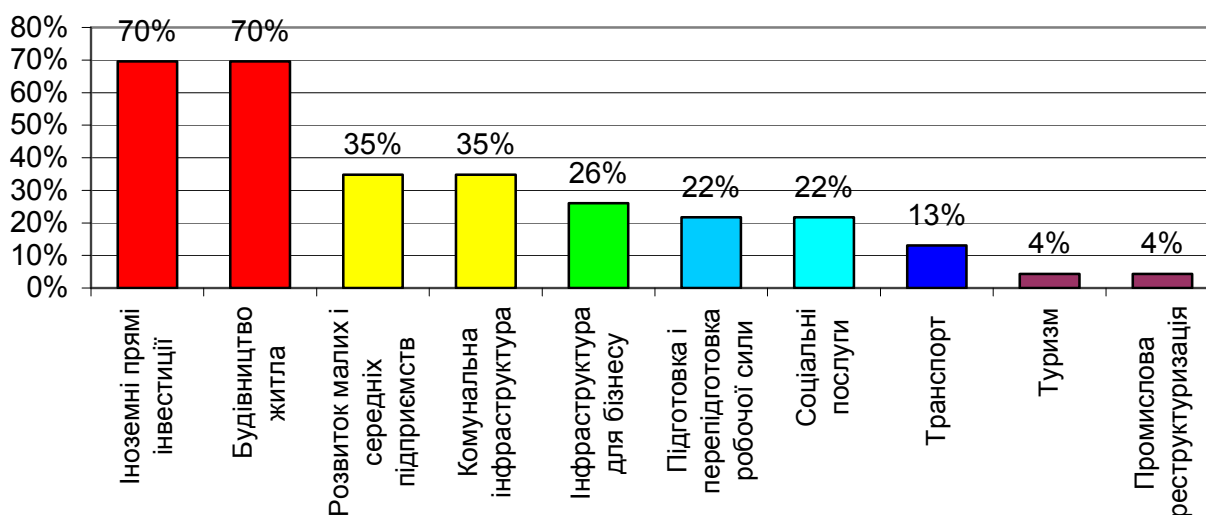


Рис. 17. Критичні питання (усі респонденти)

Отже, респонденти, маючи змогу вибирати з дванадцяти запропонованих проблем лише три найбільш важливі, розподіли свій вибір наступним чином:

- Іноземні прями інвестиції - 70%
- Будівництво житла - 70%
- Розвиток малих і середніх підприємств - 35%
- Комунальна інфраструктура - 35%
- Інфраструктура для бізнесу - 26%
- Підготовка і перепідготовка робочої сили - 22%
- Соціальні послуги - 22%
- Транспорт - 13%
- Туризм - 4%
- Промислова реструктуризація - 4%

8. Загальні враження

Респондентам запропонували висловити свої загальні враження про органи влади в Теплодарі, а також про місто як місце для ведення бізнесу. Оцінки респондентів були порівняні з результатами опитування в інших містах України.

Сумарна оцінка органу місцевого самоврядування Теплодара (1,74 за шкалою, де 4-найгірший бал, а 1- найкращий) суттєво перевищує оцінку органів самоврядування в інших містах України (3 бали).

Місцева влада Теплодара (міський голова, міська рада, виконавчий комітет) отримала ще вищі оцінки, ніж місто, як місце для ведення бізнесу.

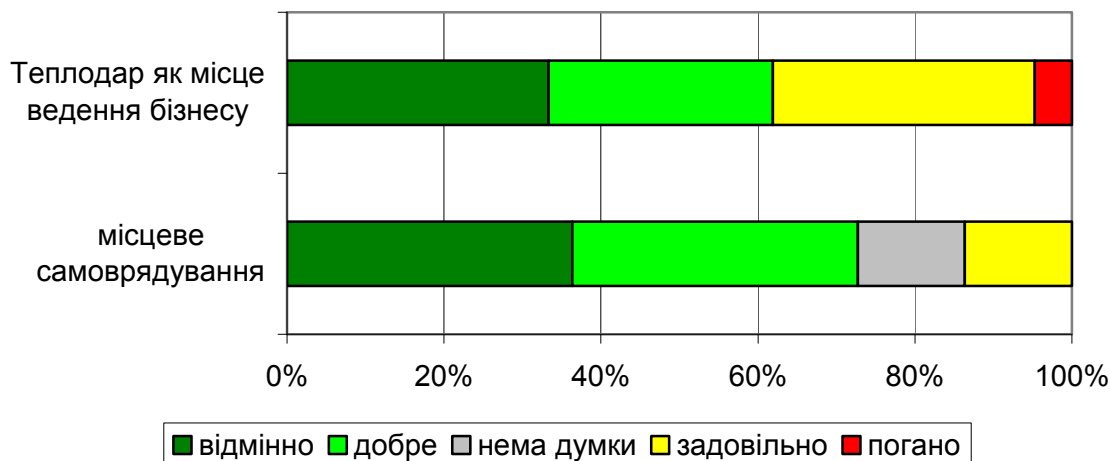


Рис. 18. Загальні враження про місцеву владу та бізнес-клімат міста

Третина опитаних підприємств вважає Теплодар відмінним місцем для ведення бізнесу, ще близько 30% оцінюють місто на «добре». Також у порівнянні з іншими містами України респонденти Теплодара дали своєму місту вищі оцінки.

Серед найважливіших сильних сторін місцевого бізнес-клімату респонденти назвали:

- велике бажання підвищити рівень життя мешканців міста
- наявність кваліфікованих фахівців
- відмінне ставлення до проблем бізнесу, розуміння і допомога
- доступність в отриманні консультацій, плідна співпраця
- стабільність
- сприятливий бізнес-клімат
- стабільні податки
- в кожному місті повинна бути розвинута інфраструктура
- кваліфікований підхід до вирішення будь-яких питань, доброзичливість
- завжди можна отримати підтримку
- в молодому місті завжди є перспектива розвитку

Негативні чинники, визначені респондентами:

- віддаленість від Одеси
- відсутність містоутворюючого підприємства
- значна відстань від залізниці

V. УЗАГАЛЬНЕНИЙ ВИСНОВОК

Цей звіт про результати опитування підприємців відображає узагальнені думки бізнесової спільноти м. Теплодар. Їхнє спільне ставлення до міської влади значною мірою визначатиме, яким буде економічне майбутнє міста – зростання, застій чи занепад. Звіт допоможе Експертному комітету стратегічного планування в його роботі і буде корисним для міської влади в роботі над підтримкою та поліпшенням бізнесового клімату в місті.

Проект «Локальні інвестиції і національна конкурентоспроможність» висловлює вдячність усім представникам підприємств, котрі поділилися своїми думками та надали корисну інформацію експертному комітету стратегічного планування, а також усім працівникам виконавчого комітету Теплодарської міської ради, які присвятили свій час і зусилля проведенню опитування.